

4. Napadnutým upovedomením č. k. IV/4 Gn 220/22/1000-11 z 22. marca 2023 generálna prokuratúra nevyhovela podaniam sťažovateľa z 10. novembra 2022 a 9. decembra 2022 vzťahujúcim sa na označenú trestnú vec, ktorými brojil proti záverom orgánov činných v trestnom konaní.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti upovedomeniu generálnej prokuratúry z 22. marca 2023 sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej ozrejmil, že 26. mája 2021 približne o 16.00 h bol v príslušnom ústave na výkon trestu odňatia slobody po eskorte zo súdneho pojednávania na Okresnom súde Dunajská Streda fyzicky napadnutý dvomi členmi eskorty. Pri útoku utrpel poranenie ucha a začervenanie chrbta. Pri svojom vypočutí konanom 27. mája 2021 v ústave požiadal o uchovanie kamerových záznamov z príslušného incidentu a o ich prezretie. Tejto požiadavke však zo strany príslušných orgánov ústavu nebolo vyhovené s odôvodnením, že kamerové záznamy nie sú k dispozícii, avšak podľa zistení sťažovateľa vo väzenských zariadeniach sú (majú byť) kamerové záznamy uchovávané 15 dní.

6. Chýbajúce kamerové záznamy podľa sťažovateľa prinášajú veľký otáznik a podozrenie zo zneužitia právomoci proti nemu, pretože jasné dôkazy na podporu jeho tvrdenia boli podľa jeho slov zámerne vymazané alebo zatajené. Je presvedčený, že príslušníci väznice úmyselne zneužili svoju právomoc neposkytnúť kamerové záznamy na podporu tvrdenia o útoku na jeho osobu.

7. Sťažovateľ namieta, že krajská prokuratúra a generálny prokurátor nevyhodnotili dôkazy správne, preto žiada ústavný súd, aby preskúmal jeho podania proti všetkým rozhodnutiam v tejto veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie zákazu mučenia, krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a zákazu mučenia podľa čl. 3 dohovoru upovedomením generálnej prokuratúry č. k. IV/4 Gn 220/22/1000-11 z 22. marca 2023.

9. Zákaz mučenia a podrobenia krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu je obsiahnutý takmer identicky v čl. 3 dohovoru a čl. 16 ods. 2 ústavy, ich úlohou je ochrana jednotlivca pred zásahmi do jeho fyzickej a mentálnej integrity. Ide o absolútny zákaz, ktorý má byť vždy dodržiavaný a prednostne uplatňovaný, čím sa otvára široký priestor na aplikáciu (III. ÚS 110/2011).

10. Vo všeobecnosti je čl. 3 dohovoru chápaný tak, že ukladá primárne negatívnu povinnosť zmluvným štátom, aby sa zdržali konania spôsobujúceho vážnu ujmu osobám nachádzajúcim sa v jeho právomoci (rozsudok Hristozov a ostatní proti Bulharsku z 13. 11. 2012, bod 111). Ak osoba tvrdí, že bola podrobená mučeniu alebo zlému zaobchádzaniu a obráti sa na orgány činné v trestnom konaní, tie majú v určitých situáciách povinnosť uskutočniť účinné vyšetrovanie. Ide však o povinnosť prostriedkov, nie výsledku. Jej obsahom je zaistiť, že príslušné štátne orgány budú konať kompetentne, efektívne a vynaložia všetku rozumne potrebnú snahu, aby vec riadne vyšetrili, objasnili a aby ich konanie bolo vo všeobecnej rovine spôsobilé vyústiť do potrestania zodpovedných osôb. Orgány musia vždy vynaložiť vážne úsilie, aby zistili, čo sa stalo, a nemajú

vychádzať z unáhlených či nepodložených záverov pri ukončení vyšetrovania. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudského práva vyplývajú nasledujúce požiadavky na vyšetrovanie: i) nezávislosť a nestrannosť, ii) dôkladnosť a dostatočnosť, iii) rýchlosť, iv) verejná kontrola a účasť obete (rozsudok X a ďalší proti Bulharsku z 2. 2. 2021, bod 189, rozsudok Al Nashiri proti Rumunsku z 31. 5. 2018, bod 641).

11. V prvom rade bolo zo strany ústavného súdu potrebné ustáliť, proti ktorým rozhodnutiam ktorých orgánov verejnej moci ústavná sťažnosť sťažovateľa smeruje, a to vzhľadom na jeho nejasnú záverečnú požiadavku adresovanú ústavnému súdu (pozri bod 7 odôvodnenia tohto rozhodnutia). Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej formulácie ústavný súd nadobudol jednoznačné presvedčenie, že smeruje iba proti upovedomeniu generálnej prokuratúry č. k. IV 4 Gn 220/22/1000-11 z 22. marca 2023, keďže takto ju identifikoval (označil) sám sťažovateľ a iné rozhodnutia v texte ústavnej sťažnosti nielenže neuvádza, ale ani argumentačne nijako neatakujú. Túto skutočnosť v okolnostiach danej veci nemožno ospravedlniť ani prípadnou absenciou právneho zastúpenia sťažovateľa (o ktoré požiadal), keďže, ako vyplýva z rozhodovacej činnosti ústavného súdu týkajúcej sa predchádzajúcich ústavných sťažností sťažovateľa, je zrejmé, že náležitosti ústavnej sťažnosti sú mu známe.

12. Okolnosť, že napadnutým je len upovedomenie generálnej prokuratúry, zároveň determinuje rozsah jeho možného ústavnoprávneho prieskumu z hľadiska požadovanej ochrany práv sťažovateľa, keďže predmetné upovedomenie bolo vydané (vzhľadom na aktuálne platnú a účinnú právnu úpravu, v zmysle ktorej postupom podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov sa nemožno domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v trestnom konaní vrátane postupu spočívajúceho v preskúmaní postupu policajta v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania podľa Trestného poriadku) v režime príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. 11/2019 z 28. novembra 2019 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní. Takéto žiadosti osôb podávané podľa označeného príkazu pritom nemožno za žiadnych okolností považovať za riadny ani mimoriadny opravný prostriedok v zmysle príslušného procesnoprávneho predpisu, ktorým sa riadi trestné konanie. A sú to práve rozhodnutia o opravných prostriedkoch trestného konania, proti ktorým prioritne náleží uplatňovanie ochrany podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

13. Za týchto okolností je oprávnenie ústavného súdu vo vzťahu k napadnutému upovedomeniu generálnej prokuratúry limitované na skúmanie, či sa generálna prokuratúra podaniami – žiadosťami sťažovateľa adekvátne zaoberala a o výsledku ich vybavenia ho informovala.

14. Z upovedomenia generálnej prokuratúry vyplýva, že na základe žiadostí sťažovateľa z 10. novembra 2022 a 9. decembra 2022 preskúmala príslušný spisový materiál s tým výsledkom, že uznesenia vyšetrovateľa z 30. novembra 2021 a krajskej prokuratúry zo 16. septembra 2022 vyhodnotila ako zákonné a opodstatnené a v celom rozsahu sa s dôvodmi týchto rozhodnutí stotožnila. Zrekapitulovala, ktoré dôkazy boli v predmetnom konaní zabezpečené a vykonané, pritom z hľadiska hodnotenia zákonnosti postupu pri zisťovaní skutkového stavu veci konštatovala, že v tomto smere bol postup vyšetrovateľa dostatočný a zákonný. Dokazovanie bolo vykonané v súlade so zákonom a skutkový stav bol zistený v zmysle požiadaviek § 2 ods. 10 Trestného poriadku a § 119 ods. 1 Trestného poriadku a vyšetrovateľ dôkazný materiál zákonne v zmysle § 2

ods. 12 Trestného poriadku vyhodnotil. Z rozhodnutia vyšetrovateľa podľa generálnej prokuratúry dostatočne vyplýval záver pre postup podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Preto nebolo možné konštatovať, že by odôvodnenie uznesenia bolo svojvoľné, resp. arbitrárne.

15. Vo vzťahu k rozhodnutiu krajskej prokuratúry generálna prokuratúra uviedla, že príslušný prokurátor poukázal na jednotlivé zákonné ustanovenia, ktorými sa spravoval, a súčasne vyargumentoval dôvody, ktoré ho viedli k vydaniu rozhodnutia podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Argumentácia príslušného prokurátora (k jednotlivým sťažnostným námietkam) mala podľa nej oporu v zabezpečených listinných podkladoch.

16. Generálna prokuratúra sťažovateľovi v napadnutom upovedomení následne citovala ustanovenia Trestného zákona definujúce skutkovú podstatu do úvahy prichádzajúceho trestného činu (zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 Trestného zákona), ktorého sa mali podozrivé osoby dopustiť, a ozrejmila mu nutnosť splnenia jej obligatórných znakov, ktoré však za splnené nebolo možné považovať, preto nevzhladla dôvody na prijatie opatrení z jej strany.

17. Z uvedenej rekapitulácie napadnutého upovedomenia jednoznačne vyplýva, že generálna prokuratúra sa v rámci svojej právomoci podaniami sťažovateľa v primeranom rozsahu zaoberala, tieto vyhodnotila a o výsledku ich preskúmania sťažovateľa upovedomila. Jej závery pritom nemožno považovať za arbitrárne či neodôvodnené alebo vnútorne rozporné. Práve naopak, sú jasne čitateľné, zrozumiteľné, podložené skutkovými zisteniami a príslušnou právnou úpravou. Takýmto postupom tak generálna prokuratúra dala zadosť ochrane právam sťažovateľa, ktoré mu v tomto type konania vzhľadom na jeho povahu prináležali.

18. Za tejto situácie ústavný súd, zvlášť pri absencii akéhokoľvek (nie to ešte ústavne relevantného) napadnutia podstatných rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní (ktorými bolo rozhodnuté o trestnom oznámení sťažovateľa), nemohol konštatovať neprípustný zásah do garancií, ktoré sťažovateľovi priznáva čl. 3 dohovoru a čl. 16 ods. 2 ústavy.

19. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide, keď namietaným postupom príslušného orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. III. ÚS 565/2017, I. ÚS 584/2020).

20. S prihliadnutím na všetky dosiaľ uvedené skutočnosti a okolnosti danej veci ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

21. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

22. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhoviecie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

23. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že šlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel.

24. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. januára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu